

УДК 338.43 (477.72)

С. І. Самайчук,

к. е. н., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, Державний вищий навчальний заклад "Херсонський державний аграрний університет", м. Херсон
ORCID ID: 0000-0001-6695-1544

DOI: 10.32702/2306-6792.2020.7.31

АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

S. Samaichuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Restaurant and Hotel and Tourism Business, Kherson State Agrarian University, Kherson

ANALYSIS OF AGRICULTURAL PRODUCTION: REGIONAL ASPECT

У статті досліджено сучасний стан виробництва основних видів сільськогосподарської продукції в аграрних підприємствах Херсонської області. Проведено аналіз основних показників ефективності виробництва продукції рослинництва і тваринництва в сільськогосподарських підприємствах та виявлено причини, що зумовили їх зміну. Визначено, що в складі валової продукції сільського господарства в 2000—2018 рр. галузь рослинництва значно перевищувала галузь тваринництва. Встановлено, що значне скорочення поголів'я сільськогосподарських тварин призвело до зниження обсягів виробництва продукції тваринництва в господарствах усіх категорій. Основними чинниками низької ефективності галузі є збереження диспаритету цін, відсутність цільової державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, скорочення внутрішнього споживання, нерозвиненість експортного потенціалу, відсутність ринків збуту. За результатами дослідження надано пропозиції щодо подальшого розвитку та ефективного функціонування галузі.

The article investigates the current state of production of basic agricultural products in agricultural enterprises of the Kherson region. The study of the sectoral ratio of crop and animal husbandry in the composition of gross agricultural production in the Kherson region, it was found that during the period under study, the crop industry significantly exceeded the sector of animal husbandry, with this percentage increasing every year. The increase in the share of crop production occurred by increasing the share of production of industrial crops, as well as potatoes, vegetables and melons. During the period reviewed, there was a clear tendency to increase the yield of almost all major crops.

Animal husbandry has undergone significant changes in the agricultural sector of the Kherson region's economy. A negative trend observed in the development of the livestock industry is a significant decrease in the number of farm animals in all categories of farms in the region. The decline in livestock has, in turn, led to a decline in livestock production volumes. Crises accompanying the country's agriculture, including a sharp decline in livestock production, a decline in production of certain types of products, imperfection of pricing mechanisms for agricultural products, and inadequate government support for the agricultural sector, has adversely affected the financial performance of agricultural enterprises.

Even though the profitability of crop production in the agricultural enterprises of the Kherson region in the years 2000—2018 was consistently profitable, in the livestock sector, for all types of production, except for eggs and, in particular years, for pork meat and milk, a solid loss was observed. It is possible to get out of such complex condition, which is observed in animal husbandry, by a phased revival of the industry and implementation of a multifaceted process, which requires a comprehensive approach to increasing high-yielding genetic potential, improving its breed composition, modernization of production processes, application of innovative technologies for animal production.

Ключові слова: сільське господарство, рослинництво, тваринництво, сільськогосподарська продукція, урожайність, продуктивність, рентабельність, ефективність.

Key words: agriculture, crop production, animal husbandry, agricultural products, yield, productivity, profitability, efficiency.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Аграрний сектор економіки України традиційно вважається одним з основних сегментів розвитку вітчизняної національної економіки.

Від його розвитку залежать продовольча безпека, економічне зростання та позиція держави на світовому ринку аграрної продукції. Україна володіє сприятливими кліматичними умовами і

Таблиця 1. Площа сільськогосподарських угідь в Херсонській області (на кінець року)

	Роки							2018 р. у % до 2000 р.,
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	
Сільськогосподарські угіддя – всього, тис. га	1968,4	1970,4	1970,7	1969,4	1969,4	1969,3	1962,1	99,7
у т. ч. рілля	1772,5	1776,2	1777,2	1777,9	1777,9	1778,7	1780,0	100,4
сіножаті	9,5	10,2	10,5	10,6	10,6	10,7	9,6	101,1
пасовища	158,5	156,6	155,6	155,0	155,0	153,9	150,0	94,6
багаторічні насадження	27,9	27,4	27,4	25,9	25,9	26,0	22,5	80,6

Джерело: [7].

якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми сталого розвитку сільського господарства завжди були в полі зору вітчизняних вчених-економістів. Важливий внесок щодо їх вирішення, а також дослідження тенденцій розвитку на сучасному етапі зробили В.Г. Андрійчук [1], В.І. Бойко, П.І. Гайдуцький, А.С. Даниленко, М.Я. Дем'яненко, В.В. Зіновчук, Д.В. Ковальов [2], М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк [3], Г.С. Морозова [4], О.М. Онищенко, П.Т. Саблук [5], П.П. Руснак, А.О. Сітковська [6], О.М. Шпичак, В.В. Юрчишин та багато інших вчених. Проведені ними наукові дослідження стали підґрунтям для здійснення аграрних трансформацій та формування сталого розвитку сільського господарства. Однак складність і багатогранність питань, пов'язаних з їх реалізацією на практиці, зумовлюють необхідність проведення подальших наукових досліджень.

Таблиця 2. Структура виробництва продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій в Херсонській області, %

Продукція	Роки							2018 р. +, - до 2000 р., в.п.
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	
Продукція рослинництва	67,8	72,2	77,7	78,6	81,1	81,5	81,7	+13,9
Зернові культури	23,4	24,6	19,6	25,0	20,9	23,7	21,1	-2,3
Технічні культури	8,4	19,0	24,6	21,7	25,0	23,8	25,4	+17,0
Картопля, овочі та баштанні продовольчі	25,8	22,4	27,8	29,9	29,6	29,3	30,4	+4,6
Плодово-ягідні, виноград	7,1	5,0	3,4	2,9	2,4	2,9	3,0	-4,1
Кормові культури	2,0	1,3	1,5	1,0	0,8	0,9	0,9	-1,1
Інша продукція та зміна обсягів незавершеного виробництва	1,1	-0,1	0,8	-1,9	2,4	0,9	0,9	-0,2
Продукція тваринництва	32,2	27,8	22,3	21,4	18,9	18,5	18,3	-13,9
Вирощування с.-г. тварин	15,1	14,0	9,7	7,2	7,6	7,1	6,9	-8,2
Молоко	13,1	10,2	9,4	7,0	6,6	6,6	6,3	-6,8
Яйця	2,7	2,1	2,5	6,8	4,3	4,3	4,7	+2,0
Інша продукція	1,3	1,5	0,7	0,4	0,4	0,5	0,4	-0,9

Джерело: [7].

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є аналіз виробництва сільськогосподарської продукції аграрними підприємствами Херсонської області.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Базовою складовою Херсонської області є аграрний сектор, який формує продовольчу безпеку та створює соціально-економічні умови для підвищення рівня добробуту сільського населення, формування його зайнятості. Основним ресурсом аграрного виробництва є земля. Загальна площа сільськогосподарських угідь Херсонської області станом на 1 січня 2019 р. дорівнювала 1962,1 тис. га, що становить 69,1% від загальної площі області. У структурі площ сільськогосподарських угідь 90,7% (1780 тис. га) займає рілля, 7,6% (150 тис. га) — пасовища, 1,2% (22,5 тис. га) — багаторічні насадження і 0,5% (9,6 тис. га) — сіножаті (табл. 1).

Як свідчать дані таблиці 1, площа сільськогосподарських угідь за 2000—2018 рр. скоротилася на 6,3 тис. га або на 0,3%, проте площа ріллі збільшилась на 7,5 тис. га або на 0,4%.

Окрім цього, площа земель багаторічних насаджень зменшилась на 5,4 тис. га або на 19,4%, а площа пасовищ — на 8,5 тис. га або на 5,4%.

Природно-кліматичні умови Херсонської області сприятливі для розвитку всіх галузей агропромислового комплексу. Основним напрямком виробничої спеціалізації регіону являється рослинницький. Під час дослідження галузевого співвідношення рослинництва і тваринництва в складі валової продукції сільського господарства Херсонської області було виявлено, що за досліджуваний період галузь рослинництва значно перевищувала галузь тваринництва, при цьому цей відсоток з кожним роком зростав (з 67,8 у 2000 р. до 81,7% у 2018 р. або на 13,9 в.п.), тоді як відсо-

ток галузі тваринництва з кожним роком відповідно зменшувався (з 32,2% у 2000 р. до 18,3% у 2018 р. або на 13,9 в.п.) (табл. 2).

Збільшення питомої ваги продукції рослинництва за 2000—2018 рр. відбувалося шляхом збільшення частки виробництва технічних культур на 17,0 в.п., а також картоплі, овочів та баштанних продовольчих культур на 4,6 в.п.

Аналіз тенденцій останніх років свідчить, що більша частка в структурі валової продукції сільського господарства припадала на господарства населення, однак починаючи з 2015 р. перевагу отримали сільськогосподарські підприємства (табл. 3).

Дані табл. 3 свідчать, що сільськогосподарськими підприємствами у 2018 р. було вироблено 52,9% валової продукції сільського господарства, у тому числі 46,2% продукції рослинництва та 6,7% продукції тваринництва. Господарствами населення у 2018 р. було вироблено, відповідно, 47,1%, у тому числі продукції рослинництва — 35,5%, продукції тваринництва — 11,6%.

Протягом 2000—2018 рр. в аграрних підприємствах Херсонської області відбувся перерозподіл ріллі між посівними площами сільськогосподарських культур (табл. 4).

Зібрана площа під зерновими та зернобобовими культурами в 2018 р. порівняно з 2000 р. збільшилася на 4,8% і становила 710,2 тис. га. Найбільш швидкими темпами відбувалося збільшення посівних площ під соняшником, а саме в 2018 р. під даною культурою було засіяно 341,7 тис. га, що на 92,4% більше порівняно з 2000 р. Площа під овочами відкритого ґрунту зросла на 15,8%, а під картоплею — на 9,6%. Суттєво скоротилися площі під плодово-ягідними насадженнями і виноградом. Площа під плодово-ягідними культурами у звітному році порівняно з 2000 р. зменшилася на 14,3% і становила 8,4 тис. га. а площа виноградних насаджень зменшилася на 13,0% і становила 4,7 тис. га.

Аналогічні зміни показників притаманні і валовому збору ос-

Таблиця 3. Структура виробництва продукції сільського господарства за категоріями виробників у Херсонській області, %

Показники	Роки						
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Сільськогосподарські підприємства							
Продукція сільського господарства - всього	47,7	40,2	44,6	53,0	51,5	52,5	52,9
у т.ч. продукція рослинництва	41,9	37,0	39,9	43,5	45,0	46,1	46,2
продукція тваринництва	5,8	3,2	4,7	9,5	6,5	6,4	6,7
У т.ч. фермерські господарства							
Продукція сільського господарства - всього	4,2	5,8	7,7	10,0	10,5	11,4	11,2
у т.ч. продукція рослинництва	4,1	5,7	7,6	9,9	10,4	11,3	11,1
продукція тваринництва	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Господарства населення							
Продукція сільського господарства - всього	52,3	59,8	55,4	47,0	48,5	47,5	47,1
у т.ч. продукція рослинництва	25,9	35,2	37,8	35,2	36,1	35,4	35,5
продукція тваринництва	26,4	24,6	17,6	11,8	12,4	12,1	11,6

Джерело: [7].

новних видів продукції рослинництва. Так, у 2018 р. обсяг виробництва зернових та зернобобових культур становив 2267,7 тис. т, що майже у 2 рази більше показника 2000 р. Ще більшою мірою відбулося збільшення валового збору соняшнику — майже у 3,6 рази. Виробництво овочів зросло більше ніж у 3 рази, винограду — на 48,3%, плодів та ягід — на 12,6%, а виробництво картоплі зросло лише на 0,4%.

Таблиця 4. Динаміка посівних площ, урожайності і валового збору основних сільськогосподарських культур у Херсонській області

Культури	Роки							2018 р. у % до 2000 р.
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	
Зібрана площа, тис. га								
Зернові та зернобобові	677,7	695,5	685,3	780,5	663,5	738,6	710,2	104,8
Соняшник	177,6	280,9	294,1	300,6	383,3	356,6	341,7	192,4
Картопля	22,8	21,6	24,1	23,6	23,7	24,6	25,0	109,6
Овочі	36,0	37,9	43,4	41,5	40,8	41,6	41,7	115,8
Плоди та ягоди	9,8	7,7	7,9	7,6	7,5	8,4	8,4	85,7
Виноград	5,4	5,5	4,5	4,8	4,5	4,6	4,7	87,0
Урожайність, ц/га								
Зернові та зернобобові	17,2	22,1	22,1	33,6	34,1	34,5	31,9	185,5
Соняшник	8,7	10,3	12,3	16,2	16,0	14,0	16,2	186,2
Картопля	129,0	96,0	104,0	121,0	118,0	110,0	119,0	92,2
Овочі	117,0	139,0	194,0	301,0	313,0	304,0	316,0	270,1
Плоди та ягоди	66,9	76,7	74,5	85,2	76,0	78,7	87,8	131,2
Виноград	49,2	65,4	65,3	77,2	75,5	89,4	82,5	167,7
Валовий збір, тис. т								
Зернові та зернобобові	1166,3	1539,3	1514,8	2621,9	2262,4	2545,4	2267,7	194,4
Соняшник	154,8	288,6	360,5	486,5	613,1	499,2	552,8	357,1
Картопля	295,2	206,8	249,6	287,2	279,6	271,0	296,4	100,4
Овочі	421,5	526,1	841,5	1251,5	1278,2	1268,9	1317,0	312,5
Плоди та ягоди	65,3	58,8	58,8	64,7	57,2	66,2	73,5	112,6
Виноград	26,3	36,1	29,3	36,9	34,0	40,8	39,0	148,3

Джерело: [7].

Таблиця 5. Динаміка поголів'я худоби та птиці за категоріями господарств у Херсонській області (на кінець року, тис. голів)

	Роки							2018 р. у % до 2000 р.
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	
Господарства усіх категорій								
Велика рогата худоба	237,0	199,7	122,1	107,4	105,2	102,1	96,0	40,5
у т.ч. корови	122,5	100,8	78,7	69,9	68,5	67,0	62,2	50,8
Свині	228,4	174,1	205,5	166,0	157,4	131,4	111,6	48,9
Вівці та кози	89,4	75,0	63,3	50,1	48,1	44,9	41,6	46,5
у т.ч. вівці	61,0	32,7	40,2	29,8	28,1	26,8	25,5	41,8
Птиця	3504,4	2702,1	3890,2	8200,2	7651,1	6597,0	5828,9	166,3
Сільськогосподарські підприємства								
Велика рогата худоба	107,1	25,5	16,5	16,1	15,6	14,9	15,4	14,4
у т.ч. корови	42,0	9,1	6,6	6,4	6,4	6,1	6,3	15,0
Свині	82,0	57,5	95,5	79,0	78,3	66,3	63,0	76,8
Вівці та кози	48,5	21,7	23,5	16,5	15,0	13,0	13,5	27,8
у т.ч. вівці	48,5	21,6	23,4	16,4	15,0	12,9	13,4	27,6
Птиця	511,5	510,6	1527,4	5393,4	5110,9	4125,4	3557,5	695,5
Господарства населення								
Велика рогата худоба	129,9	174,2	105,6	91,3	89,6	87,2	80,6	62,0
у т.ч. корови	80,5	91,7	72,1	63,5	62,1	60,9	55,9	69,4
Свині	146,4	116,6	110,0	87,0	79,1	65,1	48,6	33,2
Вівці та кози	40,9	53,3	39,8	33,6	33,1	31,9	28,1	68,7
у т.ч. вівці	12,5	11,1	16,8	13,4	13,1	13,9	12,1	96,8
Птиця	2992,9	2191,5	2362,8	2806,8	2540,2	2471,6	2271,4	75,9

Джерело: [7].

За досліджуваний період склалася чітка тенденція до збільшення врожайності майже всіх основних сільськогосподарських культур. Урожайність овочів у 2018 р. в порівнянні з 2000 р. збільшилась у 2,7 рази, соняшника — на 86,2 %, зернових та зернобобових культур — на 85,5%, винограду — на 67,7%, плодів та ягід — на 31,2%, проте урожайність картоплі скоротилась на 7,8%.

В аграрному секторі економіки Херсонської області найбільш значних змін зазнало тваринництво. Негативною тенденцією розвитку галузі тваринництва є значне скорочення поголів'я сільськогосподарських тварин у

Таблиця 6. Виробництво основних видів продукції тваринництва за категоріями господарств у Херсонській області

	Роки							2018 р. у % до 2000 р.
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	
Господарства усіх категорій								
М'ясо (у забійній масі), тис. т	55,5	39,5	41,6	48,9	41,5	40,2	41,3	74,4
у т.ч. яловичина та телятина	25,0	17,9	17,1	15,4	15,5	15,4	16,6	66,4
свинина	23,9	16,3	20,3	22,0	21,2	20,7	18,9	79,1
м'ясо птиці	5,4	4,3	3,3	10,8	4,1	3,3	5,1	94,4
Молоко, тис. т	320,1	357,5	305,9	300,0	296,1	293,3	284,4	88,8
Яйця, млн шт.	189,8	249,9	437,3	1577,8	1029,4	1024,9	1126,5	у 5,9 рази
Вовна, т	270,0	143,0	183,0	132,0	116,0	108,0	108,0	40,0
Сільськогосподарські підприємства								
М'ясо (у забійній масі), тис. т	15,0	4,2	7,2	11,8	10,1	8,7	9,3	62,0
у т.ч. яловичина та телятина	10,6	1,3	1,1	1,0	1,2	1,2	1,2	11,3
свинина	3,3	2,2	4,7	7,2	7,6	6,7	6,2	187,9
м'ясо птиці	0,7	0,6	1,3	3,5	1,2	0,7	1,9	271,4
Молоко, тис. т	98,6	28,3	26,1	40,0	40,8	42,7	45,1	45,7
Яйця, млн шт.	50,4	78,5	260,3	1386,5	841,5	840,6	946,4	у 18,8 рази
Вовна, т	214,0	90,0	89,0	58,0	52,0	45,0	41,0	19,2
Господарства населення								
М'ясо (у забійній масі), тис. т	40,5	35,3	34,4	37,1	31,4	31,5	32,0	79,0
у т.ч. яловичина та телятина	14,4	16,6	16,0	14,4	14,3	14,2	15,4	106,9
свинина	20,6	14,1	15,6	14,8	13,6	14,0	12,7	61,7
м'ясо птиці	4,7	3,7	2,0	7,3	2,9	2,6	3,2	68,1
Молоко, тис. т	221,5	329,2	279,8	260,0	255,3	250,6	239,3	108,0
Яйця, млн шт.	139,4	171,4	177,0	191,3	187,9	184,3	180,1	129,2
Вовна, т	56,0	53,0	94,0	74,0	64,0	63,0	67,0	119,6

Джерело: [7].

всіх категоріях господарств області (табл. 5).

Протягом 2000—2018 рр. поголів'я великої рогатої худоби скоротилося більш ніж наполовину (на 59,5%) або на 141 тис. голів, у тому числі корів — на 60,3 тис. голів або на 49,2%, свиней — на 116,8 тис. голів або на 51,1%, овець та кіз — на 47,8 тис. голів або на 53,5%. Проте, поруч із западом скотарства, свинарства та вівчарства в сучасних умовах в нашій державі через економічну привабливість процвітає птахівництво. Так, поголів'я птиці в Херсонській області збільшилося з 3504,4 тис. голів у 2000 р. до 5828,9 тис. голів у 2018 р. або на 66,3%.

Скорочення поголів'я худоби призвело до зниження обсягів виробництва продукції тваринництва в області (табл. 6).

Як свідчать дані табл. 6, загальне виробництво м'яса (у забійній масі) в 2018 р. порівняно з 2000 р. скоротилося на 14,2 тис. т або на 25,6%, у тому числі виробництво яловичини і телятини скоротилося на 8,4 тис. т або на 33,6%, свинини — на 5 тис. т або на 20,9%, м'ясо птиці — на 0,3 тис. т або на 5,6%. Через значний спад поголів'я корів виробництво молока за цей період зменшилося на 35,7 тис. т або на 11,2%, виробництво вовни скоротилося на 162 т або на 60,0%, а виробництво яєць збільшилося на 936,7 млн шт. або у 5,9 рази. Збільшення виробництва продукції птахівництва пов'язане з більш швидкою окупністю витрат порівняно з іншими галузями тваринництва.

Кризові явища, що супроводжують розвиток сільського господарства країни, зокрема різке скорочення поголів'я худоби, зменшення обсягів виробництва окремих видів продукції, недосконалість механізмів ціноутворення на сільськогосподарську продукцію, неналежна державна підтримка аграрного сектору негативно позначилася на фінансових результатах діяльності сільськогосподарських підприємств [8].

Основними показниками діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, які характеризують інтенсивність їх роботи та успішну життєдіяльність в умовах ринку, є прибуток і рентабельність. Рентабельність продукції характеризує прибутковий поточних витрат, основними чинниками зростання якої є зниження витрат на ви-

Таблиця 7. Рівень рентабельності основних видів продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах

Вид продукції	Роки							2018 р. +, - до 2000 р. в.п.
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	
Зернові та зернобобові	32,2	-4,3	2,5	46,9	34,3	32,0	28,0	-4,2
Соняшник	22,1	16,4	68,0	84,1	59,3	39,9	26,2	+4,1
Картопля	5,5	38,6	23,0	16,9	5,0	37,1	2,5	-3,0
Овочі відкритого ґрунту	-5,1	2,0	12,6	41,2	17,8	13,3	1,1	+6,2
Плоди та ягоди	11,1	33,5	40,2	32,0	-2,3	-2,6	-17,5	-28,6
Виноград	97,9	23,4	10,6	251,6	142,2	56,2	7,2	-90,7
Велика рогата худоба на м'ясо	-56,9	-31,9	-46,6	-27,1	-31,0	-18,1	-15,1	+41,8
Свині на м'ясо	-58,8	26,9	-7,5	12,9	3,8	8,1	8,9	+67,7
Вівці та кози на м'ясо	-55,2	-14,0	-37,8	-44,9	-37,7	-32,9	-51,5	+3,7
Птиця на м'ясо	-38,2	-15,4	-69,5	-4,5	24,1	37,0	-72,5	-34,3
Молоко	-32,8	28,0	25,5	14,4	17,1	34,1	13,6	+46,4
Яйця курячі	1,7	11,0	27,6	56,0	19,3	-13,9	0,3	-1,4
Вовна	-82,2	-63,0	-85,8	-68,6	-41,9	-80,2	-84,8	-2,6

Джерело: [6].

робництво і підвищення реалізаційних цін. Дослідження рівня рентабельності виробництва продукції дає змогу виявити питання поліпшення структури сільськогосподарського виробництва, ефективність виробництва галузей сільськогосподарської продукції. Через відсутність необхідної підтримки сільськогосподарських підприємств виробництво деяких галузей може бути низькорентабельним або нерентабельним зовсім, але важливим для суспільства. Такі фактори, як інфляція, високі ціни на закупівлю сировини та комплектуючих, невисока купівельна спроможність населення, нестабільність податкового законодавства та інші значно впливають на зменшення розміру прибутку сучасного підприємства [9].

Показники рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області у 2000—2018 рр. були стабільно прибутковими, за винятком 2000 р., коли рівень рентабельності овочів відкритого ґрунту був від'ємним і становив — 5,1%, та неврожайного 2005 р., коли від реалізації зерна сільськогосподарські підприємства області отримали збиток у розмірі 11,1 млн грн (табл. 7).

У галузі тваринництва протягом всього досліджуваного періоду, за всіма видами продукції, крім яєць та по деяких роках м'яса свиней і молока спостерігалась збитковість. Такий стан віддзеркалює кризову ситуацію усього тваринництва області. Вийти із такого складного стану, який спостерігається у

тваринництві, можливо шляхом поетапного відродження галузі та реалізації багатогранного процесу, який потребує комплексного підходу до нарощування високопродуктивного генетичного потенціалу, покращення його породного складу, модернізації виробничих процесів, застосування інноваційних технологій виробництва тваринницької продукції [10].

ВИСНОВКИ

У результаті проведених досліджень можна зробити висновок, що в Херсонській області протягом 2000—2018 рр. високими темпами зростає виробництво продукції рослинництва, натомість галузь тваринництва знаходиться у вкрай складному становищі. Вона характеризується суттєвим зменшенням поголів'я тварин (окрім птиці) в усіх категоріях господарств, що в результаті зумовило скорочення обсягів виробництва основних видів продукції тваринництва. Вважаємо, що вирішення проблем відродження галузі тваринництва можна забезпечити шляхом підвищення продуктивності тварин, формування повноцінної кормової бази, регулювання рівня закупівельних цін, стимулювання попиту на продукцію тваринництва, оновлення техніко-технологічного забезпечення тваринницьких ферм, удосконалення напрямів і механізмів державної фінансової підтримки галузі.

Література:

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія. Київ: КНЕУ. 2005. 292 с.
2. Ковальов Д.В. Соціально-економічна складова та напрями відродження галузі вівчарства у Херсонській області. *Агросвіт*. 2019. № 23. С. 42—48.
3. Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки України. *Економіка АПК*. 2016. № 6. С. 37—49.
4. Морозова Г.С. Сучасні тенденції розвитку сільського господарства України. *Агросвіт*. 2013. № 21. С. 3—9.
5. Саблук П.Т. Стан і напрями розвитку аграрної реформи. *Економіка АПК*. 2015. № 2. С. 10—17.
6. Сітковська А.О. Проблеми розвитку виробництва сільськогосподарської продукції в Україні. *Агросвіт*. 2019. № 1—2. С. 10—14.
7. Статистичний щорічник Херсонської області за 2018 рік / За ред. В.А. Вознюка. Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області. 2019. 426 с.

сон: Головне управління статистики у Херсонській області. 2019. 426 с.

8. Івченкова О.Ю., Гарбуз О.А. Сучасний стан та перспективні напрями розвитку сільського господарства в Україні. *Вісник економічної науки України*. 2018. № 2. С. 89—95.

9. Маслюк І.О. Напрями активізації модернізаційних зрушень у сільськогосподарському виробництві України. Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості. 2019. № 4 (10). С. 92—100.

10. Лаврук О.В. Відродження тваринництва та його роль у розвитку аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2018. № 17. С. 36—41.

References:

1. Andriichuk, V. H. (2005), *Efektivnist diialnosti ahrarnykh pidpriemstv: teoriia, metodyka, analiz* [Efficiency of agriculture of agricultural enterprises: theory, methodology, analysis], KNEU, Kyiv, Ukraine.

2. Kovalov, D. V. (2019), "Socio-economic component and directions of revival of sheep industry in Kherson region", *Ahrosvit*, vol. 23, pp. 42—48.

3. Mesel-Veseliak, V. Y. and Fedorov, M. M. (2016), "Strategic directions of development of agrarian sector of the economy of Ukraine", *Ekonomika APK*, vol. 6, pp. 37—49.

4. Morozova, H. S. (2013), "Modern tendencies of development of agriculture of Ukraine", *Ahrosvit*, vol. 21, pp. 3—9.

5. Sabluk, P. T. (2015), "State and directions of development of agrarian reform", *Ekonomika APK*, vol. 2, pp. 10—17.

6. Sitkovska, A. O. (2019), "Problems of agricultural production development in Ukraine", *Ahrosvit*, vol. 1—2, pp. 10—14.

7. Vozniuk, V. A. (2018) *Statystychnyj schorichnyk Khersons'koi oblasti za 2018 rik* [Statistical yearbook of Kherson oblast for 2018], The Main Department of Statistics in Kherson Oblast, Ukraine.

8. Ivchenkova, O. Y., Harbuz, O. A. (2018), "Current state and perspective directions of agriculture development in Ukraine", *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, vol. 2, pp. 89—95.

9. Masliuk, I. O. (2019), "Areas of intensification of modernization of their shifts in agricultural production in Ukraine", *Suchasnyi stan naukovykh doslidzhen ta tekhnologii v promyslovosti*, vol. № 4 (10), pp. 92—100.

10. Lavruk, O. V. (2018), "The revival of animal husbandry and its role in the development of agricultural enterprises", *Ahrosvit*, vol. 17, pp. 36—41.

Стаття надійшла до редакції 27.03.2020 р.